

A Magyar Rádió elnöke a rendszerváltás előtt az állambiztonsági szolgálatnak dolgozott? (2. rész)

SAJTÓVISSZHANG

[Political Capital](#)

2003-10-21 12:04

A Népszava szerint Kondor Katalin, a Magyar Rádió elnöke a hetvenes évek közepétől közel tíz éven át együttműködött az állambiztonsági szolgálatokkal. A lap a birtokában lévő dokumentumokra hivatkozva azt állítja, hogy Kondor Katalint 1974 februárjában a Budapesti Rendőr-főkapitányság egyik, meg nem nevezett rendőr századosa szervezte be a BRFK III/II-B alosztályának fennhatósága alá, ahol „Vári” fedőnéven „egyéb kémelhárítás” vonalon tartotta a kapcsolatot az állambiztonsági szervezettel egészen 1983 augusztusáig. Kondor Katalin a Népszava állítására reagálva közleményt adott ki, amelyben kormánypárti bosszút említ, a Népszavát pártlapnak és a K&H-botrány érintettjének nevezi. A megjelent cikknek szinte minden szavát hazugságnak tartja, ezért a rádióelnök szerint „a Népszavának bíróság előtt kell felelnie minden soráért”. Németh Péter, a Népszava főszerkesztője a közleményre reagálva elmondta, hogy pert indítanak a rádió elnöke ellen, mert Kondor Katalin állításával szemben a Népszava nem pártlap és nem érintett a K&H Bank ügyében. Újhelyi István, az MSZP országgyűlési képviselője azt kérte, hogy Kondor Katalin maga járuljon hozzá, hogy az illetékes szervek nyilvánosságra hozhassák: igazak-e azok az információk, amelyek több napilapban is megjelentek. Szalai Annamária, a Fidesz–MPSZ képviselője szerint a Magyar Rádió elnöke ellen hajtóvadást indítottak. A Népszava címlapján megjelent úrlap szerint Kondort hazafias alapon, kényszer és ellenszolgáltatás nélkül szervezte be a BRFK III/II-B alosztálya társadalmi megbízottként. A dokumentum szerint kilenc évvel később Kondor Katalin maga kérte a kapcsolat megszakítását. Tóth András, a polgári titkosszolgálatokat felügyelő politikai államtitkár az úrlap hitelességére vonatkozóan elmondta, hogy szakértők véleménye szerint a rendelkezésre álló kópiák alapján a Népszava-dokumentum nem tűnik hamisítványnak. Péterfalvi Attila adatvédelmi biztos aggályosnak nevezte, hogy titkos információk kerültek nyilvánosságra, mint közölte: „ez a fajta nyilvánosságra hozatal bűncselekményi kategóriát is megvalósíthat, hiszen a visszaélés személyes adattal a Büntető Törvénykönyvben szabályozott bűncselekmény”. Lendvai Ildikó, az MSZP frakcióvezetője az ügygel kapcsolatban elmondta: a rádióelnök helyében kérné az illetékeseket, hogy ügyében oldják fel az államtitkot. Pokorni Zoltán, a Fidesz–MPSZ alelnöke egri sajtótájékoztatóján a Kondor Katalinnal kapcsolatosan nyilatkozó kormánypárti politikusok figyelmébe ajánlotta, hogy olyan koalíció tagjai, amelynek az irányítója ügynököket irányító tiszt volt. Az ellenzéki politikus szerint a szocialistáknak nincs morális alapjuk az ügynökkérdést felvetni. Kondor Katalin az ügy tisztázása érdekében újbóli átvilágítását kérte.

Összefoglalás:

Kondor Katalint támogató, a Népszavát kritizáló érvek:

- A rádióelnök támadásakor felhasznált iratok nyilvánvalóan hamisak.
- A támadások valódi oka, a Magyar Rádió politikailag szókimondó, egyensúlyteremtő műsoraiban keresendő.
- A Teller-levél miatt hitelét veszített Népszabadság helyett a Népszava – kormányzati utasításra – hozta nyilvánosságra az iratokat.
- Kondor már korábban erkölcsileg elfogadhatatlannak nevezte az ügynöki tevékenységet, ezért ezt fordították ellene.
- A napilap politikai játszmák érdekében használt fel titkos iratokat, a frissen elfogadott „ügynöktörvény” szellemével ellentétes módon.

Kondor Katalint kritizáló, a Népszavát támogató érvek:

- A miniszterelnökkel ellentétben – aki nem tagadta múltját – Kondor Katalin valótlan képet sugárzott magáról eddigi tevékenységével.
- A rádióelnök-asszony eddig minden rendszert kiszolgált, de a legutóbbi pálfordulása után

túlkompenzált: ennek a következménye az általa hangsúlyozott antikommunista retorika.

- A sajtónak az a dolga, hogy a birtokába került iratokat nyilvánosságra hozza.

Mátyás Győző (Titkok, titkok..., **Magyar Hírlap**, 2003. október 4.)

„Itt van például az a minapi hír, mely szerint egy derék amatőr természetfotósnek kiállítása nyílt a Magyar Rádió márványtermében, amit személyesen maga a rádió elnök asszonya nyitott meg. Azt az eshetőséget bízást kizárhatjuk, hogy Kondor Katalin azért vállalta magára e méltatás nemes feladatát, mert maga is nagy szakértője volna annak a kérdésnek, hogy teszem azt, a töviszúró gébicset (Lanius collurio) mely szögből érdemes lencsevégre kapni. Így hát – kizárásos alapon – csak az érintettek közötti régi meghitt kapcsolat magyarázhatja e merőben szokatlan szereposztást.

Az persze kissé bonyolítja és némiképp bizarrá teszi az ügyet, hogy – ha hinni lehet a Népszava információinak – akkor a megnyitó aktusa a mélyszocializmus egykori ügynöke és tartótisztje közötti liezon rendíthetetlenségét demonstrálta volna a nyilvánosság előtt. Persze aztán nem demonstrálta, merthogy az érintettek jól kicselezték az odaseregltő újságírók hadát, akik – az előzmények ismeretében – nyilván annyian voltak, mint egy World Press Photo-díjátadó gálán. Mintha egy groteszk és szándékosan bornírt pszichothriller egyik snittjét látnánk, amit Rejtő Jenő forgatókönyvéből a Coen fivérek rendeztek. Végre egy kis szín, izgalom, finom kis borzongató perverzió, mert amúgy unalomig csócsált, ostoba ügy ez. A baloldal nem túl elegáns bosszúja a D-209-es ügyért, amit a Magyar Nemzet robbantott ki. Na most revánsként itt van a D-210-esé, már ha hitelesek a dokumentumok. Mert ha nem, az – normális országban – a »leleplezéseket« közreadó lap halálát jelentené. De ha hitelesek is, akkor mi van?

A miniszterelnök urat a közvélemény egyenesen népszerűség-növekedéssel jutalmazta azért a frappáns magyarázatért, hogy ő D-209-esként a tulajdonképpen a KGB ellen harcolt. Kondor meg nyilván a beszivárgó szovjet sajtóügynököket hárította el tollal és Berecz Jánossal. Mert azért emlékeztetnék arra, hogy az elnök asszony az érett kádárizmus éveiben A hét című nívós s ezért hatékony ideológiai propagandaműsorban Hajdú Jánossal vállaltva harcolt – nyilván a sajtószabadságért. És innen indulva fedezte fel magában nem is olyan régen az elkötelezett jobboldalit. Nem elég szemléletes életpálya ez, mit tenne még hozzá ehhez egy kis hazafias alapon elkövetett ügynökösködés? Az is igaz viszont, hogy ad némi okot a kárörömrre a kollégák körében, ha kiderül, hogy valaki III/II-es szervezési kartonnal a személyi igazolványa mellékleteként ügynöközi a beosztottait. Én ebben az egész ügyben inkább a nem túl kvalitásos, de annál nagyobb ambíciókkal megáldott ember esetét vélem felfedezni. Aki fel tudja idézni azokat a páratlanul zavaros okfejtéseket és kusza mondatokat, amelyeket az elnök asszony vetett papírra nemrégiben az ÉS szerkesztőivel, illetve **Eörsi Istvánnal** polémiába keveredve, igazat ad nekem. A képlet szinte unalomig ismert: a nagyra vágyó, mindenáron karriert csinálni akaró ember, aki rendszerfüggetlenül tapossa az érvényesülés szokásos útját, pálfordulás esetén túlkompenzál. Éppen ezért a ballib sajtó hamis és álságos zsolozsmája az, hogy Kondor Katalin rossz rádióelnök. Ugyan, személyiségjegyei és mentalitása miatt éppen ő optimális elnök a Fidesz számára. Mert ne adjuk az ostobát: ebben a bornírt politikusok által tébolyulttá változtatott légkörben e pillanatban nem is lehet másmilyen a rádió elnöke, mint pártos és elfogult. (Ha baloldali volna, akkor talán intelligensebben és mértéktartóbban művelné ugyanezt – ellenkező előjellel.) A politikai stupiditás egyelőre még a lehetőségét is megölte annak, hogy a rádió és a televízió a közszolgálatosság torzítatlan fogalmának megfelelően működjön. Mint ahogy e politika bornírtsága lehetetlenné tette azt is, hogy az ügynökkérdés kapcsán a történelmi közelmúltról értelmes vitát lehessen folytatni. Annak ugyanis, hogy a Magyar Nemzet kirobbantotta a D-209-es ügyet, volt pozitív hozadéka is. Akkor a politikai pártok handabandázásán túl elkezdődött, illetve folytatódott egy értékelméleti vita a múlt vizsgálatának szükségességéről olyan egymással ellentétes álláspontokat valló, de axiológiai és erkölcsfilozófiai alapokon álló hozzászólásokkal, mint amilyen Kis Jánosé vagy Nádas Péteré volt. Az az aktus legalább alkalom lett volna a komoly beszédre. Persze ez is abbamaradt, illetve berekesztette a politika – szörnyű hangerővel szétkiabálva a diskurzust. És most az újabb állítólagos ügy kapcsán már csak ez a hangnem dívik. Valami KISZ-es reinkarnációnak tűnő ifjú szocialista aktivista arról fecseg, hogy miként zsarolta meg a Fidesz a rádióelnököt az ő szörnyű múltjával. Nyilván azért, mert Szadai be akart kerülni a Szabó családba. (Ez a felvetés nagyjából Pokorni alelnök úr elmeszüleményének pandanja, aki ugye sejtetni engedte, hogy Medgyessy Péter a KGB óhajára már oda is ígerte az oroszoknak a Molt.) Kövér doktor pedig szokásos formáját hozva werber-jugendezik. Itt már civilizált érvelésnek helye nincs. Ez már politikai pornográfia. Akkor inkább maradjunk a természetfotós és a rádióelnök titokzatos kapcsolatánál. Azon legalább lehet röhögni.”

Szalai Annamária interjú (Gumicsont és szocialista nyavalya, **Magyar Nemzet**, 2003. október 4.)
„A Magyar Rádió igazi, független közszolgálati adó, Kondor Katalin sem politikai, sem gazdasági nyomásra nem volt hajlandó távozni posztjáról. **A baloldali farizeus erkölcsösözök ezért indították meg ellene a hajtóvadászatot: az úzők a Népszava mellett a baloldali politikusok, kurátorok, a holdudvarhoz tartozó aláíró csapatok.** »Kedvencük« a Vasárnapi Újság és a Krónika, amelyeket milliók hallgatnak. Azt hazudják, hogy sok a törvénytelenység, s elfogultak, egyoldalúak. Az ORTT panaszbizottságához ebben az évben tizenkét panasz érkezett, tavaly húsz, ám egyetlen jogerős elmarasztalás sem született. A Krónikára négy panasz volt idén, tavaly összesen mindössze tizenhét. Összehasonlításképpen: érdekes adat, hogy a közszolgálati tévében kereskedelmi vállalkozásként működő reggeli műsor, a Nap-kezte miatt az ORTT-hez idén harminchét panasz érkezett, tavaly ötvenhét, két év alatt tehát összesen kilencvennégy bejelentéssel büszkélkedhet. Az MTV Híradója ellen idén huszonhárom, tavaly negyvenkét panasz érkezett. A kiegyensúlyozottságra az ellenzéknek lenne oka panaszkodni. A Vasárnapi Újság valóban nem tud egyensúlyozni, mivel a baloldal bojkottálja. **A Krónika hírműsoraiban a kétharmad kormány, egyharmad ellenzék megjelenési aránya volt elfogadott, viszont a választások finisében, tavaly áprilisban felbillent a rend, s a baloldal – akkor még ellenzékben – többségbe került. Kormányváltás után pedig hamarosan beállt az arány hetven-harminc szintre, természetesen az MSZP–SZDSZ javára. A kormányoldal célja, úgy tűnik, a száz százalék, és nincs lehetetlen.** Például a Sláger Rádiónál már volt olyan hónap, hogy az ellenzékéről szót sem ejtettek. (...) Mindig reménykedem, hogy a sajtó nem tud mélyebbre sülyedni. De nincs megállás! Hamisított Chirac-interjú az ultraradikális 168 Órában, kegyeletsértés a Teller-levél kapcsán a szocialista érdekeltségű Népszabadságban, Kondor Katalin beszámolója a másik szocialista faliújságban, a Népszavában. Ezen szégyenletes ügyek közé tartozik Kósa Lajos alpári bemocskolása egy bulvárlapban, amelynek főszerkesztője és annak helyettese a közszolgálatinak mondott MTV-n reggelente műsort vezethet. A jelenleg hatályban lévő sajtótörvény használhatatlan: a bíróságok egymásnak ellentmondó ítéletek sorát hozzák. Az állatvédők aláírást gyűjtöttek, hogy törvény védje a kisállatokat. Bennünket, embereket ki véd meg? Következmény nélkül gyalázhatnak, akár névvel, akár névtelen írások, sms-ek mögé bújva. Kellene persze új törvény, de az újságírók, szervezeteik is tehetnének a züllés megállításáért. Miért tűrik el, hogy holmi szórakoztató műsorokban feltűnt emberekből – mondhatni áldozatokból – »újságíró« válhassék? Miért nincs szakmai kontroll?»

Csontos János (Kondor-ügy: a mélypont ünnepélye, **Magyar Nemzet**, 2003. október 4.)
„**A Kondor-ügy kétségkívül túlmutat önmagán: a »vád« politikai baloldalon található képviselői arra mutatnak elrettentő példát, melyik harcmódor az, amelyet biztosan nem volna szabad alkalmazni a közhatalomért folytatott küzdelemben.** (...) Baljós árnyként települt a kormány politikusaira a terebélyesedő, számukra mind kínosabb brókerbotrány, csőd közeli jeleket mutatót a gazdaság, kritikus méreteket öltött a szocialista párt belső hatalmi válsága, fokozódott a társadalmi elégedetlenség, mélyrepülésbe fogtak a népszerűségi mutatók. **A fejetlenség, a kommunikációs káosz jele volt már az állatorvosi lóként funkcionáló Teller-levél-botrány is, amely nemhogy segített volna a kormányzati szférának abban, hogy fellélegezzon – ehelyett alapjaiban rengette meg az MSZP-sajtó zászlóshajója, a Népszabadság hitelét. A Kondor elleni hadjáratra épp ezért nem is volt tanácsos felhasználni – potenciális fórumként a Népszava lépett elő.** Az akció koreográfusai joggal hihették: senki nem tételez fel bő egy héttel a Zeley-blamázs után olyasmit, hogy egy másik országos baloldali napilap kétes hitelű dokumentum közlését kockáztatná meg. A kamikaze lépés így módon a bizonyítási eljárást is helyettesítheti, a jogsértő közlés bizonyítási kényszere pedig könnyedén visszafordítható, mondván: tisztázza magát a megvádolt, elvégre ő a közszereplő. Míg a Népszabadságot a Köztársaság tér a pártalapítványa révén felügyeli, a Népszavát a jelek szerint a háttérből, gazdasági infúzióval tartja életben. A nagy múltú, a választások idején kerületi kampányújsággá süllyesztett orgánus üzlet voltát mára semmilyen piaci alapú megfontolás nem támasztja alá – a veszteségtömeget kizárólag az a logika indokolhatja, hogy egyszer majd kérünk valamit Pelikán elvtárostól. Úgy tűnik, most kérték. (...) **Kondor Katalint az Isten is balliberális pofozózsáknak teremtette. Riporter képességeit országszerte senki nem vonja kétségbe, vezetői alkalmassága viszont politikai alapon – miként bárkié – tetszés szerint megkérdőjelezhető.** (Gazdaságilag nehezebben: a közrádió gazdálkodása a Magyar Televízióéhoz viszonyítva álmyszerű; Kondor tetemes örökölt adósságot dolgozott le az elnöksége alatt.) **Az őt ért imamalomszerű támadások jobbára a Vasárnapi Újsághoz és Orbán Viktor korábbi heti interjúihoz kötődnek – a verbális muníciót a politikai érdekharchoz azonban többnyire szabados, szokimondó megfogalmazásai szolgáltatják.** Egy olyan intézmény, amelyben a privilegiált körök a kiegyensúlyozottságra való törekvést is közszolgálati érdeksérelemként élék meg, Kondor személye maga a két lábon járó provokáció. Ám hadat csak akkor üzentek neki, amikor

bizonyossá vált: a kivételezett kör – minden nyomásgyakorlás ellenére – elveszíti a legfontosabb tudósítói állomáshelyeket, a belföldi véleményformálás e stratégiai fontosságú eszközeit. Kondor-ügyre égető belső igény támadt – már csak a külső fegyvertársakat kellett megtalálni hozzá. Kézenfekvőnek tűnhetett, hogy ha másként nem megy, morálisan tegyék tönkre ellenfelüket: mivel átvilágítási ügyekben konfrontálódtak már vele, s Kondor az ügynöki tevékenységet erkölcsileg elfogadhatatlannak minősítette, ezt a fegyvert kell ellene fordítani.”

Dési János (Kondor és a bizonyítékok, avagy ki mondjon le, **Népszava**, 2003. október 9.)

„Azért azt most sem boncolgatnám, mit is jelent, ha valaki, minden valószínűség szerint, ügynök, titkos megbízott, a fene tudja mi volt 1990 előtt. **Nehéz megítélni kit és mi vitt rá arra, hogy vállalkozzon ilyesmire. A karriervágy? Megzsarolták? Az izgalmakat kereste? Úgy gondolta, hogy a hazáját így szolgálja a legjobban? Pénzt szeretett volna? Netán civil bosszú, hogy mondjuk majd feljeleníti a felesége/férje szeretőjét? Ki tudja ezt megítélni innen 2003-ból? A tetejében annak sem vagyok különösebb híve, hogy időnként előkerül egy-egy beszervezésről szóló papíros és elindul az egész hercehurca. Igaz, minderről a politikai elitnek az a része tehet, amelyik nem mert, nem akart szembenézni a múlttal és csak felettébb felemás módon járult hozzá a történelem megismerésének lehetővé tételéhez.** De hát ezek a szabályok, ezek közt próbálunk meg eligazodni. Kondor Katalin múltjáról is meglehet a véleményünk. Biztos vagyok benne, hogy sok, emberileg elfogadható magyarázat akad arra, miért csatlakozott, a dokumentumok szerint, a titkosszolgálatához. Az is világos, a gond ma nem Kondor múltjával, hanem jelenével van. Az elfogult műsorokkal, azzal, hogy pártatlan közszolgálatosság helyett egy párt kiszolgálását vállalta, és közéleti megnyilvánulásait figyelve, ebből nem is csinál különösebb titkot. De mindez nem ok arra, hogy ha tudomásunkra jut, nem foglalkozzunk a múltjával. Mert a múlt, a régen elkövetett cselekedetekre gyakran akad magyarázat, nagyon is elfogadható magyarázat, ám a mégiscsak hozzánk tartozik. (Hogy egy a középiskolás történelemből is jól ismert, ám kétségtelenül nagyívű példával éljek: Bajcsy-Zsilinszky Endre a szélsőjobbról indult el, ám mégsem úgy emlékszünk rá, mint Áchim András gyilkosságának egyik gyanúsítottjára, hanem mint a magyar szabadságért vértanúhalált halt hőisére. Az emberek változnak, ez is, az is lehetünk mi. Mindezzel nem Bajcsy-Zsilinszkyhez akarom Kondort vagy a helyzetet hasonlítani, inkább csak azért említem, hogy hát persze, változik a jellem, a helyzet, a gondolkodás.) **Kondornak a jelene tehát jóval fontosabb, mint a múltja. De az a jelen nem kell, hogy eltakarja az a múltat. Így hát nagyon is egyetértettem azzal, hogy amikor bizonyosságot szereztünk arról, azok a sokat idézett kartonok valódiak, közzétegyük. Semmi okunk nincs arra, hogy elhallgassuk. Innentől kezdve ismerik a történetet. A vitát, amely egyre kevésbé a valóságról szól, sokkal inkább arról, hogy Kondor politikai szövetségeseinek egy kitartó kis része miként próbálja letagadnia a tényeket.** Tegnap a Fidesz kulturális tagozata nyilatkozott oda, hogy ha a Népszava nem tudja bizonyítani a tényeket, akkor a lap főszerkesztője mondjon le. Ugyan nem vagyok a Fidesz kulturális tagozatának a tagja, s felkérést sem kaptam, hogy lépjek be, de ezen nyilatkozatuk minden szavával egyetértek. Ha a Népszava nem tudja bizonyítani a tényeket, akkor bizony nagy a baj. Az élet, akit baráti körben a Nagy Rendezőnek is szokás nevezni mit tesz? Éppen tegnap kerültek át a levéltárba a Kondorról fellelt dokumentumok. És a levéltári szakember, aki belepillantott, legott elárulta a távirati irodának, hogy e papírok szerint Kondor Katalin bizony titkos megbízott volt. (Még akkor is, ha a tmb rövidítést kapkodásból »társadalmi megbízottnak« oldottuk fel.) Ennél többet nem remélhet egy újság. Állít valamit, ami néhány napon belül hivatalos dokumentumokkal alátámasztható. Még persze elő lehet jönni a »nagyon ügyes hamisítvány ez kérem«-féle szövegekkel. Ám egyrészt azért a jelek arra utalnak, hogy ez mégiscsak valódi lesz. Másrészt, ha »olyan nagyon ügyes hamisítvány«, amit ráadásul ezek szerint a titkosszolgálatok őriztek mostanáig, akkor tán bocsánatos bűn lenne bedűlni neki. De ez, mai tudásunk szerint, valódi. Előálltunk a bizonyítékokkal. A részletekért pedig tessék a levéltárhoz fordulni, biztosan elfekszik még ott egy két izgalmas írat. A történet ezen fejezetének mindezzel nincs vége. Mondhatni most kezd izgalmas lenni. Ha tényleg hozzáférhetőek lesznek az akták talán teljesebb kép bontakozik majd ki előttünk a hetvenes-nyolcvanas évekről. Vagy tán az emberi jellemről, a gyaroltságainkról, vagy arról ki milyen bátram merte átélni mondjuk a rettegett titkosszolgálatot s vezette orránál fogva a hatóságokat. Mert akár ez is, akár az is lehet a papírokból.”

Váncsa István (A legkisebb lány betekint, **Élet és Irodalom**, 2003. október 10.)

„Kondor Katalin napokon vagy talán órákon belül fel fogja keresni az állambiztonsági levéltárat, és ott az őt érintő iratokba, ahogy ezt ily esetekben mondani szokás, beletekint. A közember nem „tekint bele”, hanem egyszerűen megnézi a papírjait, már ha vannak neki ilyenek, persze az is igaz, hogy akinek vannak, az már nem annyira közember, hanem fontos személyiség; a titkosszolgálati múlt hovatovább azt jelenti, hogy vittük valamire. Még egy-két ügynökbotrány, és

utána kifejezetten snassznak minősül majd, ha az ember nem volt három per ez vagy az, úgyhogy akinek nincs ügynökmúltja, kénytelen lesz hazudni magának valamilyet. **Kondor egyébként a szakértője társaságában tekint bele.** A közembernek, aki maximum a saját születési anyakönyvi kivonatába tud beletekinteni, nem kell szakértő, neki jó lesz a sógor is. Előveszi Kovács János az ő születési anyakönyvi kivonatát, sógora társaságában beletekint, és megállapítja, hogy őt Kovács Jánosnak hívják. Mutatis mutandis szakértője társaságában bemegy a volt titkos megbízott az állambiztonsági levéltárba, ott beletekint a papírjaiba, amelyekből kitetszik, hogy ő csakugyan titkos megbízottként működött valamikor. Lélekemelő, szép pillanatok ezek. Nem mindegy viszont, hogy a szakértő kicsoda. **Madarat tolláról, embert szakértőjéről, ezért aztán a delikát úrinő, amikor a levéltárba indul, éppoly körültekintő gonddal választja ki az öltözkészéhez legjobban illő szakértőt, ahogy egyébként kalapot, cipőt, retikült, esetenként férjet is szokott választani.** Kondor Katalin szakértője természetesen a legfinomabb körökből való, egyenesen Csurka István mellől jön, neki volt a nemzetbiztonsági tanácsadója, korábban pedig a diktatúra titkosszolgálatánál dolgozott, bár az ő esetében talán nem ez a legillőbb megfogalmazás. Lehet, hogy ő szervezte be Kondor Katalint is, lehet, hogy nem, ezt tőle magától tudjuk, ő írta meg a Magyar Nemzet című, méltán közkedvelt napilapban, hogy »csak idő kérdése és kiderül, hogy Kondor Katalinnak volt-e köze a kémelhárítás munkájához, vagy sem. Így egyelőre nem tudható, hogy imént emlegetett védenecim közé tartozik-e vagy sem.«

Gellért Kis Gábor (Tahógráf, **Népszava**, 2003. október 11.)

„Tegyük fel, egy intézmény vezetésével megbíznak egy nőt. Ma már ez – a dolgok rendje szerint – egyáltalán nem feltűnő. Munkájának, viselkedésének, szóhasználatának megítélése meghatározódik-e azáltal, hogy nő? Ha rosszul végzi munkáját, ha félelmet kelt munkatársaiban, ha figyelmével csak a tőle függő, általa kinevezett embereket tünteti ki, a többiekkel szemben modortalan, fölényeskedő, kioktató, vajon több tapintatot érdemel-e megbízói részéről, mintha férfi volna? Egyáltalán: vezetői szerepkörében van-e, lehet-e olyan cselekedete vagy szava, amelynek következményeit tompítandó női mivolta mögé bújhat? Vagy adható-e azoknak felmentés, akik őt oda elbújtatni igyekeznek? Ceterum censeo, kizárható-e olyan helyzet, amelyben egy férfi okkal tahónak nevez egy nőt. A tahó, mint jelző, kötődik-e nemhez? Csak férfiak követhetnek el, mondhatnak tahóságokat, vagy – legalább elméletileg – nők is? S ha – mint gondolom – a tahóságnak nincs neme, akkor merő tapintatból, rokokó udvariasságból, talán tévesen felfogott nemi szerepből ennek a megállapításnak csupán a kimondása megengedhetetlen, vagy a tahóság maga is? Ami engem illet, úgy vélem, a szorosan vett érzelmi-érzéki és az ahhoz ugyancsak szorosan kapcsolódó, biológiai adott szerepeken túl, a női egyenjogúságnak vannak a korábbiakhoz képest megváltozott és a korábbi szerepfelfogásnak homlokegyenest ellentmondó következményei. Ez a változás a közbeszédben és a hivatalos nyelvben elég jól követhető, azaz változik a nő-férfi viszonyra alkalmazható nyelvi norma – akár a szexusra, akár más társadalmi szerepekre vonatkoztatjuk. A tahógráf – sajnálatomra – nem szabadalom. Túl sokan voltak jelen a műszer születésénél. Velem együtt huszonvalahány tag a Magyar Rádió Közalapítvány kuratóriumából, Kondor Katalin, a rádió elnöke és hú mezei hadsegédei. **Nem tudván kivárni a hosszúra nyúlt vita végén esedékes szavazást, kértem, hogy előre kinyilváníthassam véleményemet. Mire az elnök – ügyrendileg helyesen – közölte: csak a jelenlévők szavazhatnak. Ezt tudomásul vettem, és indultam volna a teremből kifelé, amikor Kondor Katalin a foga közt szűrve azt súgta a mellette ülő beosztottjának: »úgyse számít a szavazata«. Ami félreérthetetlenül arra utalt, hogy a kuratórium többsége – teljesen függetlenül a vitában elhangzottaktól – úgyis jóváhagyja az általa elkészített beszámolót. Azonnal déja vu érzés fogott el, s nyomban rá is jöttem az eredetére: alig néhány éve a parlamentben hangzott el az akkori miniszterelnöktől, hogy »az Országgyűlés működik ellenzék nélkül is«.** (A helyzetet sötétebbre árnyalja Kondornak egy alig másfél órával korábban ugyanott tett kijelentése, hogy ő – mármint Kondor – másokkal ellentétben igazán liberális.). Kommentárja, amellyel távozásomat kísérte, egyszerre volt cáfolata büszkén hangoztatott liberalizmusának és bizonyítéka sajátosan értelmezett demokratizmusának. A kommentár napnál világosabban közli, hogy a kisebbség – amelyhez tartozni van szerencsém – úgy nem érdekes, ahogy van. Ebből pedig minden belemagyarázás nélkül lehet arra következtetni, hogy a demokrácia Kondor számára addig demokrácia, amíg a neki kedves erő van hatalomban. Mihelyt fordul a kocka, a hatalom azonmód a többségi diktatúra képét ölti az ő tudatában. (Amiképpen ezt is mondja lassan másfél éve.) Nos, erre a talmi hipokrizisre találtam megjegyezni fennhangon ott helyben és szemtől szembe, hogy »de nagy tahó vagy!«.

Szerk. – szerkesztőségi cikk (**Magyar Narancs**, 2003. október 16.)

„**Kondor Katalin, a Magyar Rádió elnöke elég nagy csendben van úgy két hete ahhoz, hogy a**

gyanú mind alaposabbá váljon. Hétfőn megnézte az iratokat, és lapzártánkig, kedd délig nem szólt egy kukkot sem. Előbb-utóbb biztos mond valamit: nem tudott semmiről, arról meg, hogy kartont készítettek róla, még annyit sem, vagy tudott, de nem jelentett, vagy jelentett, de a hazát védte, miért, ha a miniszterelnöknek szabad, akkor neki is, és még mindig jobb, hogy ő csinálta, mintha valaki más, etcetera, etcetera, ez tényleg tök mindegy. Ha titkos megbízott volt, kis lépéshátrányban van a miniszterelnökkel szemben, aki azonnal beismerte a kémelhárítást, de ennek sincs nagy jelentősége, nem vagyunk egyformák. Ennél valamivel érdekesebb, hogy megmarad-e a rádió elnökének, vagy lemond, netán lemondadják-e hívei és politikai gazdái. Erre nem vennénk mérget, sőt, még arra sem, hogy a D-209-ezés alábbhagy: a komcsizás irracionális tevékenység, a komcsizó nem tesz különbséget, nem von párhuzamot és nem következtet, a komcsizás tulajdonképpen nem más, mint mindennek a hiánya. Ha Kondor lebuktatói arra számítottak, hogy a komcsizók abbahagyják a komcsizást, vagy legalább kicsit kushadni fognak, tévedtek. Némi zavar persze biztos lesz odaát – a D-209-es ügy sem múlt el nyom nélkül, hogy mást ne mondjunk, élőhalottat csinált a kisebbik koalíciós pártból. De mibe kerül ez nekünk? És hányadszor fizetünk megint ugyanazért? Jó-e, hogy a Népszava nyilvánosságra hozta Kondor kartonját? Ja, persze, az a dolguk, ezért fizetik őket az olvasóik. Az se volt baj, hogy a miniszterelnökről kiderült, ami. Az már érdekesebb, hogy honnan a pokolból jutottak hozzá ahhoz a dokumentumhoz? Szorgos tényfeltárással, no persze. Meséljék a nagymamucikájuknak: előbb lesz az, hogy attól kapták meg azt a papírt, akinek a tulajdonát a papír képezi, vagyis valamelyik titkosszolgálattól. Ez esetben a Népszava nem tényfeltárt, hanem egy törvénytelen politikai játszmában vállalta a küldönc szerepét, tudják, mintha a teknőc a Doktor Bubóban morfiumrecepteket kézbesítene. **Ám ez még nem minden. Januárban hatályba lépett az állambiztonsági levéltárról szóló törvény. Ennek értelmében a titkosszolgálatok átadják a III/összes ügyosztály iratanyagát ennek az új intézménynek, s ez az iratanyag részben és bizonyos feltételek mellett kutathatóvá válik. Azok, akiket az iratok megfigyeltként tartanak nyilván, a rájuk vonatkozó anyagokat megtekinthetik; ha az ügynök (spicli, kém, elhárító) közszereplőnek minősül, akkor az iratokba harmadik személy is betekinhet.** A gyakorlatban ez a következőképp fest: a kutató kikéri a közszereplőre vonatkozó iratokat a levéltártól. A levéltár erre megkérdezi az illetőt: vajon közszereplőnek gondolja-e magát. Ha nem, akkor a kérelmező bírósághoz fordul, a bíróság pedig dönt. Ha utóbbi szerint az illető közszereplő, az iratok kutathatóvá válnak. Az átadást háromtagú, független, civil bizottság felügyeli: ők gondoskodnak arról, hogy a titkosszolgálatok csak méltányolható nemzet- vagy személyes biztonsági érdekből tarthassák titokban obsitos vagy még mindig fungáló ügynökök, elhárítók és kémek kilétét. A bizottság munkája nyomán a levéltár, ha szükségesnek tartja, a vitatott minősítésű iratokat a bíróságon perelheti el a titkosszolgálatoktól. Mindezt mérlegelve: a rádió elnök asszonyának kartonja előbb-utóbb törvényesen is nyilvánosságra vergődött volna. Inkább utóbb, mint előbb, hiszen az iratátadás hatalmas munka, s bizonytalan, a levéltár mikor nyithatja meg kapuit a kíváncsiak előtt. Gyanítjuk, ez az utóbb, ez zavarhatott valakit szerfölköt. Ezért aztán az iratátadást felügyelő bizottság soros elnöke, Sipos Levente a múlt héten szénnyilatkozta az agyát arról, hogy a Népszava által közölt dokumentum hiteles. Vagyis, hogy Sipos az átadott dokumentumokat nem nézte meg, csak távolról, de azért látta, és ha már így alakult, ha már ekkora az érdeklődés, akkor ő most mit szarozzon. Kondor nekik dolgozott, na. Később még helyesbítette is a slendrián hírlapírókat: nem társadalmi, hanem titkos megbízott volt. De Sipos Leventét semmi és senki nem hatalmazta fel arra, hogy jártassa a száját. **A szinte vadonatúj törvénynek, amelyet, emlékezzünk, hosszú és aprólékos munkával dolgoztak ki az Igazságügyi Minisztériumban a kémbotrány után, esélyt sem hagytak. Mielőtt megmukkanhatott volna, lefejezték, a földre vitték és kitaposták a belét. Az az ember, aki ezt élő, egyenes tévéadásban megtette, az ügynökkérdésben a közbizalom legfőbb letéteményese. Őt jelöltük ki arra, hogy a nyilvánosság érdekében és védelmében a titkosszolgálatokkal alkudozzon. Ő az, aki a nevünkben megismerheti a titkosszolgálatok legrejtettebb zugait is. Igaz, most már a lekomcsizottak is visszakomcsizhatnak, és ez kétségkívül fényes győzelem. Rögzítsük az új alkotmányban is.”**

Eörsi István (Sajnosolók, Magyar Hírlap, 2003. október 18.)

„Megszoktam, hogy a kormánypárti politikusoknak a Fidesz e célra szakosodott bírálói általában nem szakértelemhiányt és nem téves koncepciókat vetnek a szemükre, hanem többnyire azt, hogy a haza és a nép vesztén munkálkodnak. Rejtelmes okból ugyan, de szánt szándékkal tönkre akarják tenni a mezőgazdaságot, a közoktatást vagy a közegészségügyet, meg akarják mérgezni a nyugdíjasok életét, és meg is valószínűsítik szándékukat. (...) De utóbbi időben a kritikusok a rossz politikáért nem a kormánypártiak gonoszságát, hanem csupán égbekiáltó tehetségtelenségüket teszik felelőssé. Egyre gyakrabban, sokszor egyetlen televíziós vagy rádiós hírműsoron belül háromszor-négyszer is elrebegik azt a szót, hogy »sajnos«. (...) A Fidesz eddigi politikájának ismeretében nem tartom túl

vakmerő feltételezésnek, hogy ez a sajnosalás központi eligazítás eredménye. A fogcsikorgató vádaskodást fogcsikorgató sajnosalás váltotta fel. Így közeledik a Fidesz Európához, melynek központi értéke, mint Orbán Viktortól tudjuk, a szeretet. Noha ez a szó az ő száján kibukva obszcenitásnak hat, örülnünk kell neki, mert a szeretet jegyében nem lehet acsarkodni, legfeljebb sajnosalni lehet, és ez őszintétlensége ellenére mégis elviselhetőbb. Érdeklődve várom, folytatódik-e ez a sajnosalás olyan témakörökben is, amikor a Fidesz térfelén pattog a labda. Kézenfekvő a rádió elnökasszonyának a példája. Már most kíváncsi vagyok rá, mi lesz, ha kiderül, Kondor Katalin csakugyan kapcsolatban állt a Kádár-rendszer titkosszolgálatával. Ezt, ha tényyszerűsége már végképp nem lesz vitatható, sajnosalva fogalmazzák-e meg, vagy visszatérnek az ökölrázáshoz. Kondor ügyének elintézését ugyanis példaértékűen fontosnak tartom. Nem a múlt aktuálpolitikai felhánytorgatása miatt, mert az utolsó választások óta már fel sem merülhet jogi szempontból az a kérdés, hogy milyen posztot tölthetnek be a mi pluralista demokráciánkban kádárista ügynökök. Ha egykori kádárista ügynök miniszterelnök is lehet, akkor bármilyen posztot betölthet. A miniszterelnök ügynök volt, s kiderülhet, hogy Kondor Katalin is. Ez esetben mindketten eltitkolták azt a közvélemény előtt. Az ilyesfajta visszataszító fejleményt most már normálisnak kell tekintenünk. Csakhogy a miniszterelnök sohasem szakított a pártállami tradícióval, ebből a szempontból pályája egyenes vonalú. **Bármennyire rühellem is, hogy egy volt kádárista ügynök a miniszterelnököm, és hogy honfiúi füllentésre ragadtatta magát, amikor lelepleződött, az életrajzi tény, amely nyilvánosságra került, nem mondott ellent annak a képnek, amelyet a nyilvánosság előtt kialakított magáról. Mindenki tudta róla ugyanis, hogy politikai fiziognómiája csak a pártállami tradíció segítségével értelmezhető. Kondor Katalin ellenben a bukott rendszer engesztelhetetlen ellenségének tüntette fel magát, olyan pátoisszal, amely a szélsőjobboldal szószólóitól sem idegen; munkahelyén a törvény szigorát meghaladó módon üldözte az egykori ügynököket – ha ő lelepleződik le, akkor örökre eláshatja emberi hitelét. Márpedig emberi hitel nélkül még a legkisebb intézményt sem lehet elvezetni. A hitelesség kritériumai nem férnek el semmilyen jogrendszer keretei között, a hitelesség hiánya tehát jogi szankciókkal nem sújtható, de a demokrácia megsínyli, ha a társadalom vezető pozícióban tündöklő tagjától eltűri ezt a hiányt.** »Sajnos« – mondanám, ha a mai ellenzék vezető erejéhez tartoznék. De vajon a Fidesz illetékeseinek a száján ki fog-e bukni ez a szó? Vagy felfüggesztik a sajnosalást, és az új divatú »sajnos« helyett jön majd az ódivatú ökölrázás, a szocialista párthoz sorolható exügynökök megrendszabályozása? Ettől tartok, sajnó – most én is ezt a szót használom, bármennyire megundorodtam tőle az utóbbi időben.”